

3r trimestre 2011

INFORME DE CONJUNTURA

Anàlisi de l'economia del Camp de Tarragona i de les Terres de l'Ebre

Índex

Ocupació	2
Atur	4
Preus	5
Avanç de la temporada turística	6
Comerç exterior	8

Informe trimestral
Les comarques
del Camp de
Tarragona i de
l'Ebre: un territori
atractiu per a la
inversió productiva

Informe elaborat per:
Grup de Recerca
d'Indústria i Territori
(GRIT) - URV

L'activitat econòmica en el tercer trimestre del 2011

- ✚ El tercer trimestre de l'exercici de 2011 mostra una disminució en els nivells d'ocupació que en dades interanuals representa una caiguda del 2,92% i ens porta a una situació que difícilment s'esperava durant els primers mesos de l'any. Aleshores, les expectatives positives eren superiors; ara sembla que no ho són tant. Tot i la bona temporada turística manifestada per l'augment de visitants i també per les exportacions, ens trobem en un moment contradictori que, des de la valoració de les últimes dades analitzades, actualment ens fa ser més pessimistes sobre la valoració conjunta de l'activitat. El que s'ha manifestat a la baixa durant el tercer trimestre ha sigut l'ocupació, en tots els sectors d'activitat excepte en la indústria. El descens dels serveis no era tan esperat com el de la construcció, on sí que es podia preveure que continuaria la davallada. Aquest indicador ressalta de manera contradictòria amb el dinamisme del sector turístic durant el període.
- ✚ Els preus s'han manifestat més moderats, amb una certa tendència a la baixa –cosa que en part reflecteix l'atonía de la demanda interna–, i durant el primer trimestre l'indicador més positiu ha sigut el fort augment de les exportacions. Aquestes s'han orientat majoritàriament cap a la zona euro, fet que, ateses les perspectives d'alentiment dels indicadors de producció d'aquesta àrea, ens porta a tractar la futura evolució de les exportacions amb precaució, en el sentit de la seva continuïtat amb els ritmes actuals. Davant aquesta situació, no podem observar sostenibilitat en els dèbils indicadors que s'assenyalaven fins ara, i és previsible que s'orientin més a la baixa. Tot i el creixement pla, cal esperar que no s'entri en una recessió, que, si es produís, vindria més motivada per la dinàmica global que no per la realitat i capacitat productiva de la zona.
- ✚ L'informe de conjuntura del tercer trimestre de 2011 s'acompanya en aquesta ocasió d'un breu monogràfic sobre el potencial de la zona per atreure projectes d'inversió i recuperar la senda de creixement que tant ha caracteritzat en altres èpoques aquestes terres.

Cambra de Reus
Cambra de Tarragona

Cambra de Tortosa
Cambra de Valls

OCUPACIÓ

Els ocupats. Tercer trimestre de 2011

TOTAL	2008	2009	2010	2011
Nombre	380,7	358,4	349,6	339,4
Variació	0,18	-5,86	-2,45	-2,92

Milers	Agricultura	Indústria	Construcció	Serveis
2008	16,60	73,30	53,40	237,40
2009	12,10	58,40	43,90	244,00
2010	17,20	59,40	35,50	237,60
2011	16,00	66,20	28,30	228,90

Sig. Sectorial %	Agricultura	Indústria	Construcció	Serveis
2008	4,36	19,25	14,03	62,36
2009	3,38	16,29	12,25	68,08
2010	4,92	16,99	10,15	67,96
2011	4,71	19,51	8,34	67,44

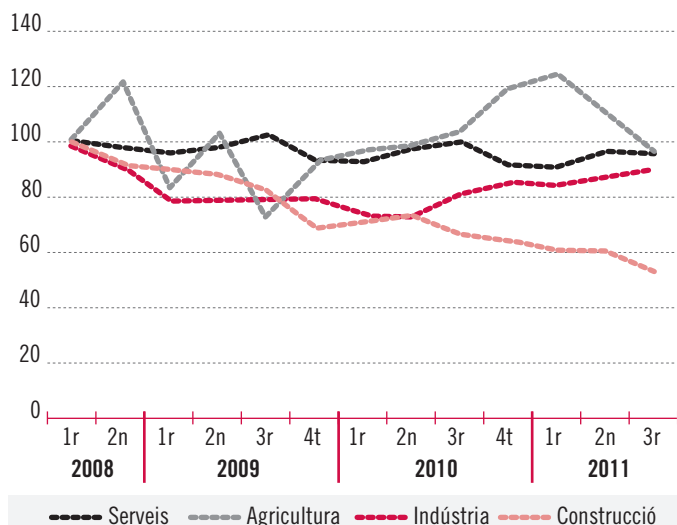

Var. interanual%	Agricultura	Indústria	Construcció	Serveis
2007-08	0,00	3,09	-29,64	9,75
2008-09	-27,11	-20,33	-17,79	2,78
2009-10	29,65	1,68	-23,66	-2,69
2010-11	-6,98	11,45	-20,28	-3,66

Font: Elaboració pròpia a partir de l'EPA

Els ocupats han disminuït el tercer trimestre de l'exercici un 2,92%, en dades interanuals per al conjunt de sectors productius. L'economia de l'àrea té quaranta mil ocupats menys des del tercer trimestre de 2008, i deu mil menys des de 2010. Aquesta dinàmica ha tingut conseqüències directes no solament sobre el nombre d'aturats –que posteriorment analitzarem–, sinó també sobre la producció de la zona i la seva realitat demogràfica i social. Tots els sectors productius excepte la indústria experimenten una ocupació més baixa el tercer trimestre de l'any. El descens més fort s'ha donat en la construcció, que encara no acaba de trobar el seu encaix productiu en l'economia de l'àrea, amb una davallada del 20,28% interanual. L'agricultura també experimenta un descens significatiu, del 6,92%, dins d'un marc d'ocupació molt oscil·lant, que es manté entre el quatre i el cinc per cent del total. En els serveis el nombre d'ocupats disminueix, i experimenta, en valors absoluts, la caiguda més important, malgrat que en termes relatius la seva variació interanual és solament d'un -3,66%, ja que es tracta d'una activitat amb un elevat nombre d'ocupats (representa més d'un 67% del conjunt). La indústria augmenta el nombre de persones ocupades en un 11,45%. Aquesta tendència positiva del sector industrial indica que l'activitat ha tingut una línia de recuperació de l'ocupació des del 2009, i incrementa el seu pes relatiu en l'ocupació de la zona.

Valoració de l'ocupació (2008-2011)

L'ocupació degoteja a la baixa d'una manera constant des de 2008, i no es recupera amb l'excepció de la indústria, que tampoc assoleix els nivells d'aquell any. En el gràfic podem observar la variació sectorial de l'ocupació i, malgrat l'element d'estacionalitat, hi ha un efecte cíclic a la baixa de manera continuada, principalment a la construcció i, amb menys intensitat, als serveis, que durant aquest període no han creat ocupació. Amb dades interanuals podríem considerar que el sector dels serveis aquest trimestre s'ha deixat portar per una situació inercial, ja que tot i la bona temporada turística d'aquest any no s'ha generat l'ocupació esperada. ■

OCUPACIÓ

Anàlisi de dades de la Seguretat Social

Les dades d'afiliació a la Seguretat Social ens confirmen la davallada de l'ocupació que assenyalava l'EPA. A la demarcació de Tarragona, la caiguda ha sigut superior que al conjunt català en dades interanuals en tots els sectors d'activitat, amb l'excepció de la indústria. Per altra banda, les diferències també han sigut notòries en l'àmbit comarcal, i indiquen una caiguda superior de l'indicador global a l'Ebre que al Camp, pel fort descens del Montsià i del Baix Ebre. En canvi, al Camp de Tarragona les disminucions més importants han tingut lloc al Baix Camp, el Baix Penedès i la Conca de Barberà. Els sectors industrials que han experimentat una davallada més gran han sigut la construcció i l'agricultura. La indústria ha experimentat un lleuger augment en el Camp –en el sector destaca, per contra, la forta caiguda de la Conca de Barberà–, i ha disminuït a les Terres de l'Ebre, on l'increment del Baix Ebre no ha pogut compensar la caiguda del Montsià.

Els centres de cotització –és a dir, unitats empresarials– també han disminuït en dades interanuals, encara que en aquest indicador podem observar que aquesta caiguda ha sigut menor que la del conjunt català en indústria i serveis, tant al Camp com a l'Ebre. Continua el fort descens de la construcció i l'agricultura, que s'estén pràcticament per totes les comarques. ■

Nombre d'ocupats (RG+RETA). Variació setembre 2010/11

	Agricultura	Indústria	Construcció	Serveis	Total
Alt Camp	-4,78	1,54	-13,77	-2,25	-2,07
Baix Camp	-7,36	0,39	-20,90	-1,60	-3,71
Baix Penedès	-4,02	-2,12	-19,27	-0,81	-3,38
Conca de Barberà	-1,98	-4,98	-13,13	1,10	-3,43
Priorat	-7,41	2,43	-14,72	1,34	-2,12
Tarragonès	-4,21	0,93	-13,09	-0,64	-1,64
Camp de Tarragona	-5,56	0,07	-16,29	-0,96	-2,47
Baix Ebre	-7,84	4,14	-23,29	-2,70	-5,08
Montsià	-6,16	-4,56	-21,34	-4,09	-6,40
Ribera d'Ebre	-10,30	0,16	-8,73	-1,19	-3,32
Terra Alta	-1,36	4,01	-12,20	-2,15	-2,43
Terres de l'Ebre	-6,32	-0,43	-19,96	-2,97	-5,17
PROVÍNCIA TARRAGONA	-5,97	-0,03	-17,15	-1,29	-2,98
CATALUNYA	-3,31	-2,84	-14,35	-1,20	-2,60

Font: elaboració pròpia a partir de dades de la Seguretat Social.

Centres de cotització. Variació setembre 2010/11

	Agricultura	Indústria	Construcció	Serveis	Total
Alt Camp	-2,44	1,32	-7,54	0,00	-0,88
Baix Camp	-10,31	-1,87	-14,69	-0,90	-3,20
Baix Penedès	-4,55	0,85	-20,26	1,58	-1,77
Conca de Barberà	8,33	-3,73	-17,27	-0,68	-3,71
Priorat	-6,67	-1,00	-17,65	-5,13	-5,82
Tarragonès	-20,00	-2,46	-13,52	0,27	-1,60
Camp de Tarragona	-8,02	-1,32	-14,64	-0,03	-2,21
Baix Ebre	-1,28	-5,19	-12,86	0,32	-2,44
Montsià	-5,17	-4,81	-9,47	-1,36	-2,92
Ribera d'Ebre	-15,00	0,00	-2,00	0,86	-0,15
Terra Alta	-27,27	0,00	-12,99	7,18	0,56
Terres de l'Ebre	-5,99	-3,99	-10,62	0,07	-2,19
PROVÍNCIA TARRAGONA	-7,12	-2,05	-13,65	-0,01	-2,20
CATALUNYA	0,65	-3,16	-10,58	-0,14	-1,70

Font: elaboració pròpia a partir de dades de la Seguretat Social.

ATUR

Els aturats. Anàlisi sectorial. Tercer trimestre 2011

Aturats en milers

	Total	Agricultura	Indústria	Construcció	Serveis	Busquen 1a ocupació
2007	24,10	2,30	2,10	4,60	8,00	7,10
2008	43,80	2,50	3,20	11,90	15,10	11,10
2009	68,10	2,40	8,50	14,00	19,80	23,40
2010	77,40	4,60	7,00	11,20	18,10	36,50
2011	84,10	4,20	3,60	7,80	25,90	42,60

Taxa d'atur

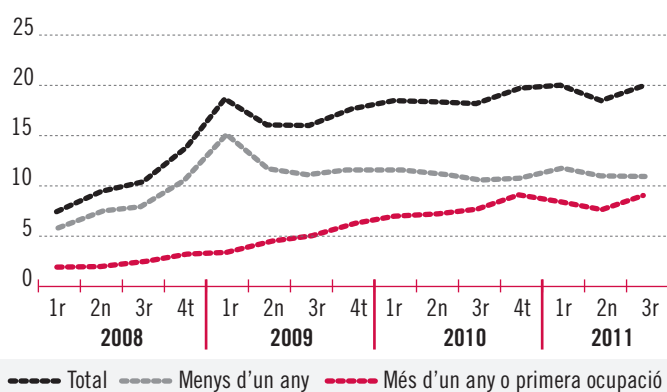
	Total	Agricultura	Indústria	Construcció	Serveis	Busquen 1a ocupació
2007	5,94	12,17	2,87	5,71	3,57	4,20
2008	10,29	13,09	4,18	18,22	5,98	7,88
2009	15,95	16,55	12,71	24,18	7,51	11,06
2010	18,13	21,10	10,54	23,98	7,08	10,47
2011	19,86	20,79	5,16	21,61	10,16	10,87

Distribució de l'atur sobre el total (%)

	Total	Agricultura	Indústria	Construcció	Serveis	Busquen 1a ocupació
2007	100,00	9,54	8,71	19,09	33,2	29,46
2008	100,00	5,71	7,31	27,17	34,47	25,34
2009	100,00	3,52	12,48	20,56	29,07	34,36
2010	100,00	5,94	9,04	14,47	23,39	47,16
2011	100,00	4,99	4,28	9,27	30,80	50,65

Font: Elaboració pròpia a partir de l'EPA

La distribució de la taxa d'atur

Taxa d'atur %. Tercer trimestre de 2011

	Tarragona	Catalunya	Espanya
2006	5,74	6,25	8,20
2007	5,94	6,76	8,03
2008	10,29	8,95	11,33
2009	15,95	15,95	17,93
2010	18,10	17,40	19,80
2011	19,85	19,43	21,52

Font: Elaboració pròpia a partir de l'EPA

La taxa d'atur a l'àrea ha experimentat un fort augment en dades interanuals, i s'ha incrementat 1,75 punts. Així i tot, la variació ha sigut un xic inferior a la del conjunt català –que ha augmentat, en el període, en prop de dos punts–, i similar a la del conjunt de l'Estat.

El nombre d'aturats a la zona és, en termes absoluts, el més elevat des de 2008. Per altra banda, a curt termini no s'observa un redreçament del mercat de treball a l'àrea, per les dades de l'EPA, i els que cerquen la primera ocupació, així com les persones que porten més d'un any aturades, prenen una rellevància cada cop superior, i representen més del cinquanta per cent dels aturats.

La taxa d'atur supera la total en agricultura i construcció –on és superior al vint per cent–, mentre que la indústria, que ha creat ocupació neta el darrer any, en té una taxa relativament baixa, al voltant del cinc per cent; i el mateix succeeix als serveis, amb un deu per cent. La diferència entre el sector secundari –sense la construcció– i el terciari en les variacions de les taxes d'atur s'observa en relació interanual: en la indústria ha disminuït en més de cinc punts, mentre que als serveis ha augmentat en més de tres. Els aturats dels serveis representen més del trenta per cent dels aturats de l'àrea. La indústria ha disminuït la seva rellevància en cinc punts, i la construcció també en cinc, en bona part com a conseqüència del fet que els aturats que provenen d'aquesta activitat porten més d'un any en aquesta situació i, estadísticament, s'incorporen als aturats de llarga durada.

Els aturats de llarga durada són una realitat que s'ha enquistat en el mercat de treball de la zona, perquè el seu augment és constant. La taxa d'atur total va experimentar un fort increment els darrers trimestres de 2008 i 2009, i els indicadors dels aturats de llarga durada i els que cerquen feina per primera vegada prenen cada cop més rellevància, i representen més del cinquanta per cent de les persones aturades.

PREUS

L'índex de preus al consum. Setembre 2011

Índex de preus al consum (IPC)	Tarragona	Catalunya	Espanya
Índex general	111,72	113,23	112,13
Aliments i begudes no alcohòliques	108,41	111,80	110,51
Begudes alcohòliques i tabac	149,00	147,61	149,46
Vestit i calçat	94,36	95,37	95,44
Habitatge	123,89	124,53	125,00
Parament de la llar	106,01	110,17	108,66
Medicina	101,05	97,60	95,84
Transports	119,15	118,48	118,34
Comunicacions	98,23	97,38	97,64
Esbarjo i cultura	94,30	99,91	98,01
Ensenyament	121,32	123,80	117,89
Hotels, cafès i restaurants	117,24	117,49	115,63
Altres béns i serveis	116,40	118,54	115,47

Variacions interanuals %	Tarragona	Catalunya	Espanya
Índex general	3,1	3,2	3,1
Aliments i begudes no alcohòliques	1,9	2,3	2,3
Begudes alcohòliques i tabac	9,3	8,6	9,2
Vestit i calçat	0,0	0,1	-0,1
Habitatge	7,7	6,4	7,2
Parament de la llar	-0,3	1,1	1,0
Medicina	-0,8	-0,5	-1,1
Transports	8,4	8,1	7,9
Comunicacions	-1,2	-1,2	-1,2
Esbarjo i cultura	-0,9	0,7	0,0
Ensenyament	3,8	3,1	2,3
Hotels, cafès i restaurants	1,9	1,5	1,4
Altres béns i serveis	2,7	3,2	2,8

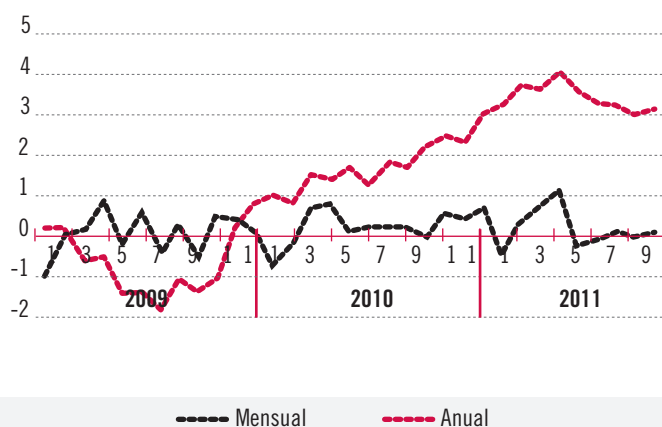
Font: INE

El tercer trimestre de l'exercici la variació interanual de l'IPC és del 3,1% a les comarques de Tarragona, similar a l'espanyola i un xic inferior a la del conjunt català. La primera part de l'any 2011 va tenir uns indicadors de preus alcistes, a causa de la variació dels transports, el tabac i les begudes, en part pels ajustos fiscals. En canvi a partir del maig l'indicador mensual ha sigut inferior que en mesos anteriors, circumstància que ha portat a una certa estabilització de la taxa interanual.

L'índex acumulat des de 2006 ens mostra una variació inferior a la zona que al total català i espanyol, ja que la diferència amb Catalunya és d'un punt i mig, i amb Espanya, de quasi mig punt. La moderació a l'àrea s'ha degut a la menor pressió en aliments i vestits, que ha compensat l'augment superior dels transports.

L'índex acumulat des de 2006 ens mostra una variació inferior a la zona que al total català i espanyol, ja que la diferència amb Catalunya és d'un punt i mig i amb Espanya, de quasi mig punt.

La variació mensual de l'IPC a Tarragona

Al mes de setembre, podem observar la significació de la variació interanual de begudes alcohòliques i tabac i transports, que han sigut els grups amb més repercussió alcista. Si valorem les diferències entre la zona i les altres àrees podem comprovar augments més elevats en begudes i tabac, transports, ensenyament i hoteleria; per contra, l'àrea experimenta més moderació o un descens en alimentació, vestit i calçat, parament de la llar, esbarjo i cultura.

En el gràfic es pot observar que s'ha manifestat d'una manera clara des del 2010 una major pressió alcista, tot i l'atonía del consum interior. La pujada interanual dels diferents mesos des de maig d'enguany ha sigut una constant, i sembla que l'indicador vol orientar-se d'una altra manera, perquè hi ha variacions mensuals inferiors. ■

AVANÇ DE LA TEMPORADA TURÍSTICA

Variació indicadors turístics 2011/2010

Viatgers	Hotels	Càmpings	Apartaments	Cases Rurals	TOTAL
Gener	5,94	1,42	41,76	-0,10	6,28
Febrer	-2,37	28,67	-9,56	-11,39	-1,54
Març	1,28	-31,04	13,95	-3,33	-5,82
Abril	6,96	24,06	-32,51	14,71	7,90
Maig	-2,01	-13,16	-5,79	44,83	-4,21
Juny	9,42	14,51	48,37	59,33	14,08
Juliol	12,77	13,88	24,16	37,37	14,34
Agost	2,42	5,89	41,96	76,33	7,03
Setembre	15,64	18,46	18,9	49,6	16,67
TOTAL	6,90	8,48	25,07	32,04	8,9

Pernoctacions	Hotels	Càmpings	Apartaments	Cases Rurals	TOTAL
Gener	4,07	24,31	8,41	-17,87	4,56
Febrer	-4,59	24,78	7,43	-24,48	-3,70
Març	3,50	-31,98	25,59	-16,86	-4,77
Abril	6,47	50,05	-46,91	10,84	9,87
Maig	-0,92	3,89	0,75	27,83	0,39
Juny	16,08	20,34	20,47	61,09	17,77
Juliol	15,07	19,03	11,13	15,12	15,68
Agost	5,95	13,26	10,97	27,34	9,19
Setembre	14,12	22,05	21,04	35,74	16,71
TOTAL	9,77	16,99	10,52	17,14	11,81

Elaboració pròpia a partir de dades de l'INE

Variació visitants totals 2011 amb relació a 2010

L'any 2011 ha experimentat un important augment en el nombre de visitants a l'àrea. A partir de les estadístiques de l'INE de viatgers i pernoctacions en diversos tipus d'oferta reglada, podem analitzar la temporada de 2011 i comparar-la amb la de 2010. Al quadre que mostra la variació interanual mes per mes podem observar com el nombre de visitants ha sigut molt superior a l'any anterior en termes globals. L'exercici fins al mes de maig va ser contradictori en relació amb l'anterior, ja que no s'observava un augment com el que es va manifestar posteriorment. I a partir d'aleshores els nivells d'ocupació de l'oferta van anar augmentant de manera significativa en totes les seves opcions, encara que cal ressaltar la rellevància de l'hoteleria per la seva significació en el conjunt, que experimenta un augment dels visitants –fins al setembre– del 6,90%.

Un altre aspecte positiu de l'exercici actual és que les pernoctacions han augmentat més que el nombre de visitants en hotels i càmpings, i també s'han incrementat –tot i que en menor mesura– en apartaments i cases rurals. Això evidencia una estada més llarga en els primers, i menor en els segons.

Un altre aspecte positiu de l'exercici actual és que les pernoctacions han augmentat més que el nombre de visitants en hotels i càmpings, i també s'han incrementat –tot i que en menor mesura– en apartaments i cases rurals. Això evidencia una estada més llarga en els primers, i menor en els segons. La significació de les variacions dels hotels i càmpings, elements determinants de l'oferta turística reglada, ens mostra, tant en la seva vessant de visitants com en pernoctacions, l'augment del nombre de persones i de l'estada mitjana, fet que manifesta un comportament de la temporada 2011 molt positiu per a les activitats turístiques en relació amb l'exercici 2010.

La contribució del turisme estranger ha sigut molt rellevant en l'assoliment d'aquestes bones xifres, ja que ha experimentat un augment relatiu

AVANÇ DE LA TEMPORADA TURÍSTICA

interanual, fins al setembre, superior al del turisme resident en tots els tipus d'oferta, exceptuant-hi els càmpings, on ha sigut superior l'increment dels turistes residents. Per altra banda, es pot observar que l'augment del turisme estranger ha sigut més significatiu en les pernoctacions que en el nombre de visitants, sobretot en els càmpings i hotels.

Un altre aspecte que podem considerar és la distribució del nombre de visitants que ocupen l'oferta reglada a la Costa Daurada i les Terres de l'Ebre en funció del tipus d'oferta que utilitzen. Es pot observar la importància dels visitants estrangers en hotels, on fan una estada més llarga que els residents, i la rellevància posterior dels càmpings en el turisme de la zona, amb un pes més gran dels residents i, normalment, amb una estada més llarga dels clients que en els hotels. En els apartaments hi ha un equilibri entre demandant resident i estranger, malgrat que aquest darrer fa una estada més llarga. Les cases rurals tenen poca incidència en el conjunt del sector, i cal ressaltar que els viatgers acostumen a fer-hi una estada més curta que en altres tipus d'oferta. ■

Variació indicadors turístics per a residents i estrangers 2011/2010

	Viatgers			Pernoctacions		
	Residents	Estrangers	Total	Residents	Estrangers	Total
Càmpings	8,98	7,51	8,48	19,80	13,76	16,99
Apartaments	23,45	26,78	25,07	6,59	13,68	10,52
Cases rurals	27,33	105,21	32,04	16,51	21,66	17,14
Hotels	1,71	14,32	6,90	2,70	15,56	9,77
TOTAL	5,25	14,39	8,90	8,40	14,88	11,81

Font: Elaboració pròpia a partir de dades de l'INE

Distribució dels visitants 2011 (gener-setembre)

	Viatgers			Pernoctacions		
	Residents	Estrangers	Total	Residents	Estrangers	Total
Càmpings	14,44	7,24	21,68	15,12	12,54	27,66
Apartaments	4,68	4,57	9,25	5,57	7,39	12,97
Cases rurals	0,83	0,09	0,92	0,44	0,06	0,50
Hotels	38,18	29,96	68,15	24,80	34,07	58,87
TOTAL	58,14	41,86	100	45,93	54,07	100

Font: Elaboració pròpia a partir de dades de l'INE

COMERÇ EXTERIOR

Les exportacions i les importacions de Tarragona (milers d'euros)

	Any 2010		Any 2011	
	Exportació	Importació	Exportació	Importació
Gener	401.483	717.397	564.310	1.043.249
Febrer	389.414	761.817	496.597	757.919
Març	500.682	814.979	560.361	924.051
Abril	462.746	896.824	577.288	979.334
Maig	449.192	811.425	676.938	1.107.690
Juny	485.218	1.017.852	599.067	1.020.051
Juliol	484.392	864.556		
Agost	439.186	891.635		
Setembre	512.396	894.844		
Octubre	556.321	827.340		
Novembre	563.728	807.801		
Desembre	487.503	1.012.092		
TOTAL	5.732.260	10.318.561	3.474.561	5.832.294

	Variació interanual % 2010		Variació interanual % 2011	
	Exportació	Importació	Exportació	Importació
Gener	2,24	85,51	40,56	45,42
Febrer	2,24	14,18	27,52	-0,51
Març	35,73	54,27	11,92	13,38
Abril	30,51	93,64	24,75	9,20
Maig	26,52	38,71	50,70	36,51
Juny	33,14	51,23	23,46	0,22
Juliol	16,50	23,71		
Agost	32,64	46,13		
Setembre	12,57	18,02		
Octubre	39,61	14,84		
Novembre	31,70	5,37		
Desembre	13,51	22,73		
TOTAL	22,63	34,32	29,23	16,17

Font: Elaboració pròpia a partir de dades de la Direcció General de Duanes

L'atonía que mostra l'activitat econòmica a partir de les dades d'ocupació no es manifesta en l'indicador exterior el primer semestre de l'exercici, i principalment pel que signifiquen les exportacions. L'activitat ha experimentat un important augment en el primer semestre de l'exercici en relació amb l'any anterior, la qual cosa es manifesta amb una variació del 29,23%, molt superior a la manifestada al conjunt espanyol, que ha sigut del 18,48%, i al català, del 16,89%.

L'activitat ha experimentat un important augment en el primer semestre de l'exercici en relació amb l'any anterior, la qual cosa es manifesta amb una variació del 29,23%, molt superior a la manifestada al conjunt espanyol.

Aquest increment també s'ha observat en les importacions, que ens indiquen una variació del 16,17% el primer semestre de l'any, amb dades interanuals per a l'àrea, mentre que aquesta relació ha sigut del 12,43% al total espanyol i del 10,63% al català. La dinàmica de creixement de les exportacions ha sigut constant des d'inicis de 2010, fet que mostra l'esforç de l'activitat productiva de l'àrea d'obrir-se cap a l'exterior, atesa l'atonía del mercat interior. Per contra, les importacions han tingut unes xifres més oscil·lants, i sempre per damunt de les exportacions en

Taxes de variació interanual (%)

	Exportació	Importació
Tarragona		
Variació 2010-11 juny	29,23	16,17
Catalunya		
Variació 2010-11 juny	16,89	10,63
Espanya		
Variació 2010-11 juny	18,48	12,43
Tarragona/Catalunya		
Any 2010	11,79	15,41
Any 2011 juny	12,80	15,38

Font: Elaboració pròpia a partir de dades de la Direcció General de Duanes

COMERÇ EXTERIOR

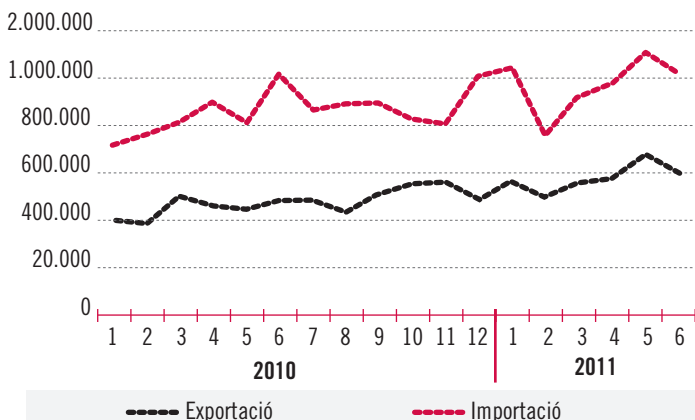
Els principals països compradors i subministradors any 2011

	Valor	Variació 11/10	Pes relatiu
Itàlia	554.098	38,32	15,95
França	513.257	5,92	14,77
Alemanya	477.947	27,47	13,76
Portugal	226.997	17,62	6,53
P. Baixos	224.880	24,07	6,47
Regne Unit	166.292	25,73	4,79
EUA	149.869	233,32	4,31
Bèlgica	135.974	87,05	3,91
Altres	1.025.250	27,45	29,51
TOTAL	3.474.561	29,23	100,00

	Valor	Variació 11/10	Pes relatiu
Rússia	775.535	47,94	13,30
Itàlia	501.873	178,61	8,61
Alemanya	484.108	112,93	8,30
França	442.333	41,01	7,58
Algèria	441.466	-0,84	7,57
Aràbia Saudita	405.752	86,66	6,96
EUA	287.150	49,32	4,92
P. Baixos	238.049	62,81	4,08
Regne Unit	199.169	43,59	3,41
Bèlgica	180.020	40,28	3,09
Líbia	142.159	-77,59	2,44
Xina	122.568	4,72	2,10
Portugal	108.966	42,41	1,87
Altres	1.503.147	-10,47	25,77
TOTAL	5.832.294	16,17	100,00

Font: Elaboració pròpia a partir de dades de la Direcció General de Duanes

El comerç amb exterior de Tarragona (milers d'euros)

termes monetaris. Les importacions han enregistrat unes variacions mensuals intenses, fet que reflecteix, en bona part, la seva forta dependència dels productes energètics.

Aquest increment de les exportacions de la zona s'ha traduït en un augment del pes relatiu de les exportacions de Tarragona sobre el total català, que van augmentant i representen un 12,80% el primer semestre de l'any. El pes de les importacions s'ha disparat fins al 16,38%.

En el primer semestre del 2011 han sigut vuit els països de l'àrea amb exportacions superiors als cent milions d'euros.

En el primer semestre del 2011 han sigut vuit els països de l'àrea amb exportacions superiors als cent milions d'euros, que han representat un setanta per cent del total exportat i han tingut un creixement superior al total, principalment pel major volum de vendes al mercat italià i belga, en el marc de la zona euro, i al nord-americà. La venda a la resta de països i als que hem agrupats en "Altres" ha experimentat un menor creixement. Les dades reafirmen la dependència de l'exportació de la zona dels països de la zona euro.

En relació amb les importacions, es pot apreciar el primer trimestre de l'exercici que tretze països han tingut un volum de vendes a la zona superior als cent milions d'euros, que representen un 75% de les importacions globals de l'àrea. La significació de la zona euro no és tan rellevant en aquest cas, en part a causa de la importància dels països productors de petroli en aquest total. El que s'observa a les dades del quadre és que a la majoria de països assenyalats el creixement de les importacions ha sigut superior al global –excepte la petita davallada d'Algèria i la forta de Líbia, com a subministradors de la Mediterrània–, i també cal ressaltar el menor creixement de la Xina. Els països englobats en "Altres" també han experimentat una disminució de les seves vendes a Tarragona, en dades interanuals, durant el primer semestre de 2011.

INFORME TRIMESTRAL

Les comarques del Camp de Tarragona i de l'Ebre: un territori atractiu per a la inversió productiva

En aquests moments sembla un eufemisme analitzar els elements d'inversió en una economia amb dificultats de mantenir els nivells d'activitat. Ara bé, no hem d'oblidar que hi ha **dos elements essencials que impulsen la inversió**: un és **la reposició d'actius** i l'altre són **les expectatives**. El primer està molt relacionat amb la realitat econòmica del moment, que porta a complir terminis d'inversió o de modernització de l'oferta productiva o de retardament de les inversions; per la seva banda, l'element de les expectatives està relacionat amb les perspectives de futur de l'activitat econòmica i de les opcions de negoci, allò que determina que es portin a terme o no; el que no hi ha dubte és que, quan es decideix avançar, els elements objectius d'un territori són importants.

Els dos elements estan estretament relacionats, tot i que les expectatives són un factor essencial a l'hora de determinar els fluxos inversors. Així i tot, hi ha una realitat en aquestes decisions, i és on fer-ho territorialment, i en aquesta realitat hi ha el que podem dir condicions objectives d'inversió. Les nostres contrades ofereixen aquestes possibilitats d'una manera òptima per a les iniciatives empresarials que estiguin buscant un àmbit territorial amb potencial de futur.

Ara bé, l'anàlisi que es proposa aquí no baixa a les opcions concretes de la rendibilitat dels negocis –exercici que cal deixar a les mans de les iniciatives empresarials o els organismes de promoció econòmica–, sinó que valora les condicions que ofereix a partir d'analitzar cinc aspectes essencials d'aquest territori, com són:

- ▣ l'oferta de sòl per a activitats econòmiques,
- ▣ les característiques de la mà d'obra,
- ▣ les comunicacions i la logística,
- ▣ els parcs o centres tecnològics i
- ▣ l'entorn urbà.

En primer lloc, valorarem algunes xifres de la comptabilitat regional per poder mesurar la importància d'aquestes inversions. **El PIB a preus de mercat (PIB pm) a les comarques de Tarragona, l'any 2008, era de 20.875 milions d'euros i equivalia al 10,30% del total català.** Durant el mateix any, la formació bruta de capital (FBC), és a dir, **la inversió, equivalia a un 26% del valor total del PIB, del qual la construcció representava el 50% i els béns d'equip i altres la resta.** En el cas català, i també a la zona, les caigudes d'aquest indicador d'inversió des del 2008 han estat d'un 25%, més d'un 30% a la construcció. És evident que estem en un període en què la inversió cau, sobretot si considerem aquestes xifres per les comarques de Tarragona; si traslladem els percentatges, podríem estimar que –al marge de la construcció– a la zona s'inverteixen anualment prop de tres mil milions d'euros. És una xifra important, i en el moment que la construcció tenia uns valors similars arribava a prop de sis mil milions.

S'evidencia que hi ha un muntant d'inversió possible que s'ha de dirigir cap a l'àrea una altra vegada. L'opció de construcció residencial serà molt difícil que torni a agafar el pes que tenia anteriorment, però la d'infraestructures pot ser significativa, i al costat d'aquesta n'hi ha una altra que ha de ser més rellevant, com és la de béns i equips i altres, en un procés de modernització de la base econòmica de l'àrea. Aquesta inversió, que es generava a partir de la creació de valor afegit i d'unes expectatives econòmiques optimistes, és una realitat objectiva que cal potenciar, però a partir d'uns criteris diferents a com s'havia fet fins ara, i optar per la modernització de la base productiva de l'àrea. A la zona hi ha diversos clústers que poden ser la base d'aquesta dinamització inversora: el turisme, la química, la indústria auxiliar de l'automoció, la producció energètica o la indústria agroalimentària. Aquests poden ser la base de la dinamització econòmica de la zona, conjuntament amb la potenciació de l'estructura urbana com a centres de serveis i residencials. La inversió pot venir de fora de l'àrea i de la mateixa àrea, tot i que la forta acumulació que hi va haver en el sector de la construcció s'ha difuminat per la desvalorització dels actius. Tant una com l'altra esperen trobar l'entorn necessari per al seu desenvolupament. La primera és una línia de solució cap als greus problemes macroeconòmics que afecten l'economia europea i, de manera particular, l'espanyola. A partir d'ací cal cercar per a aquestes opcions d'inversió el que es coneix com a economies d'entorn, on es puguin ajustar les d'escala de la mateixa empresa. En aquest sentit, els cinc aspectes que hem d'analitzar són determinants per a la modernització i les expectatives del territori.

Les comarques del Camp de Tarragona i de l'Ebre: un territori atractiu per a la inversió productiva

1. L'oferta de sòl industrial

L'àrea té una **important oferta de sòl industrial urbanitzable**, fet que potencia la instal·lació de moltes activitats, amb una disponibilitat que equival a prop de vint-i-cinc milions de metres quadrats construïts. Aquest sòl es localitza d'una doble manera: d'una banda, al costat de les sortides d'autopista hi ha les grans concentracions, principalment les que hem considerat de més de 100 hectàrees, i d'altra banda trobem tot un seguit de sòls amb menys de 50 hectàrees estesos pel territori que determinen una xarxa important de localització d'activitats en zones no aglomerades, en polígons que es volen dotar de tots els serveis, com són els projectes de comercialització de promoció privada, els ajuntaments o l'Incasol, tant a les Terres de l'Ebre com al Camp de Tarragona. Sense ser exhaustius, en trobem exemples a Alcanar, Arnès, Batea, l'Espluga de Francolí, la Fatarella, Móra la Nova, la Selva del Camp, Ulldecona, Vallmoll, Vandellòs i l'Hospitalet de l'Infant, i Vila-rodonà. N'hi ha d'altres de més extensió a Tarragona, Constantí, Valls i Tortosa, i també cal considerar els projectes de CIMALSA a Banyeres-l'Arboç, Montblanc i la zona ZAL del port de Tarragona.

Quadre 1. L'oferta de sòl urbanitzable d'activitats existents i alguns projectes en redacció

	M² sostre	Distribució	Entorns amb més de 100 ha. de sòl
Alt Camp	2.784.563	11,37	3 Valls, Vila-rodonà, el Pla de Santa Maria
Baix Camp	4.882.721	19,93	1 Reus
Baix Ebre	3.439.220	14,04	1 Tortosa-l'Aldea
Baix Penedès	2.463.232	10,06	3 El Vendrell-Bellvei; la Bisbal-Santa Oliva; l'Arboç-Banyeres
Conca de Barberà	860.239	3,51	1 Montblanc
Montsià	2.119.779	8,65	1 La Sénia
Priorat	52.070	0,21	
Ribera d'Ebre	1.190.803	4,86	
Tarragonès	6.628.554	27,06	5 Tarragona, Constantí, el Morell, la Pobla de Mafumet, Vila-seca
Terra Alta	75.143	0,31	
TOTAL	24.496.324	100,00	15 Quinze entorns

*Font: Pla Territorial
Parcial del Camp de
Tarragona i de les
Terres de l'Ebre.*

El sòl d'activitats es va situant al mercat en funció de les expectatives d'ocupació o per grans projectes d'implementació a l'àrea, com han estat actuacions orientades a la localització precisa de grans actuacions empresarials. Els preus són competitius en relació amb la proximitat als mercats de consum i producció (com pot ser l'àrea de Barcelona) i la relació distància-preu, que afavoreix la localització d'activitats a la zona. Al costat d'aquesta realitat hi ha un altre aspecte a considerar per les economies externes de les empreses en aquestes àrees, com és la mobilitat, principalment en connexió amb l'autopista i l'ordenació interna de l'espai per afavorir la mobilitat. El ferrocarril vol jugar un paper important en aquesta mobilitat, tal com es planteja en tres projectes importants: dos de Cimalsa (un a Montblanc i l'altre a l'Arboç-Banyeres) i un altre de l'Incasol (a l'Aldea).

Diem anteriorment que al costat d'aquestes grans àrees d'activitats hi ha tota una oferta en els municipis mitjans, que escampen pel territori les possibilitats de localització d'activitats, que poden ser les tradicionals dels mateixos municipis o poden servir per a una atracció empresarial de pimes que ajudin a l'equilibri territorial de la zona i possibilitin, si hi ha la iniciativa empresarial suficient, un bon marc de relacions interindustrials.

2. La disponibilitat de mà d'obra

Des de 2008 les xifres d'atur han experimentat un important augment a l'àrea; igual que a la resta del país, la caiguda de l'ocupació a la construcció ha incidit d'una manera greu en les xifres d'ocupats i aturats. Al costat d'aquesta realitat podem observar que en els darrers trimestres del 2011 el sector industrial i els serveis de mercat han recuperat nivells d'ocupació, sense assolir ni de bon tros els nivells anteriors a la crisi. En aquests moments, en l'oferta de treball a la zona cal considerar les dificultats dels aturats de llarga durada i dels joves que cerquen la primera ocupació d'entrar al mercat de treball; aquest

INFORME TRIMESTRAL

és un fenomen que darrerament ha agafat una gran rellevància i ha orientat el mercat laboral cap a una disminució dels actius i un lleuger augment dels inactius, d'una banda, i cap a l'augment de la formació entre els menors de 25 anys, d'una altra.

Hi ha dues realitats dramàtiques en el nostre mercat de treball que no podem ignorar: una està relacionada amb **el tap que recau sobre les primeres entrades laborals, sobretot joves**, i l'altra sobre els **desajustos entre la qualificació i el perfil dels actius laborals i les demandes que materialitzen les empreses**.

La dada més dramàtica de la paràlisi del mercat laboral local són, sens dubte, les elevades barreres que tenen els joves que cerquen la primera feina. En el tercer trimestre del 2008, el 25,34% dels aturats a la província de Tarragona estaven buscant la primera ocupació; tres anys més tard, l'any 2011, aquest percentatge és del 50,65%. És a dir, dels 84,1 milers d'aturats de finals de setembre, un total de 42,6 milers estaven buscant ocupació per primera vegada.

Respecte a la qualificació laboral cal qüestionar la percepció força extesa de què en el nostre país la qualificació és, sovint, un entrebanc a la hora de buscar ocupació. Podem apreciar al quadre 2 que entre els anys 2000 i 2010 el nivell educatiu dels aturats registrats a les oficines d'ocupació del Camp de Tarragona i les Terres de l'Ebre ha variat força des de l'educació primària (el 77% dels aturats l'any 2000 tenien sols ensenyaments primaris o inferiors), cap a l'educació secundària (l'any 2010 els aturats que cursaven o havien finalitzat els estudis secundaris representaven al voltant del 74%). En canvi, el nombre d'aturats amb educació superior, tot i que el nombre de diplomats i llicenciats va augmentar força, sols va passar del 5% l'any 2000 al 9% l'any 2010.

Les dades anteriors ens indiquen que la inversió en formació esdevé, avui per avui, la millor elecció professional i personal a l'abast del jovent de les nostres contrades. De fet, a la demarcació de Tarragona la població ha interpretat, des dels anys vuitanta, els elevats retorns salarials i personals que a llarg termini comporta la inversió en formació.

Quadre 2. Per nivells acadèmics. Comarques, àmbits i províncies (Mitjanes anuals)

	Sense estudis	Titulació primària	Titulació secundària	Titulació superior	TOTAL
Aturats, 2001					
Camp de Tarragona	14	7992	1820	529	10354
Terres de l'Ebre	0	2736	579	197	3510
Tarragona	15	10727	2398	726	13865
Catalunya	103	127733	32921	11260	172016
Aturats, 2010					
Camp de Tarragona	871	10642	35749	4419	49526
Terres de l'Ebre	505	2188	10223	1331	13515
Tarragona	1376	12830	45972	5749	63041
Catalunya	7351	90362	432391	71784	571160
Aturats, 2001, %					
Camp de Tarragona	0,14%	77,19%	17,58%	5,11%	100,00%
Terres de l'Ebre	0,00%	77,95%	16,50%	5,61%	100,00%
Tarragona	0,11%	77,37%	17,30%	5,24%	100,00%
Catalunya	0,06%	74,26%	19,14%	6,55%	100,00%
Aturats, 2010, %					
Camp de Tarragona	1,76%	21,49%	72,18%	8,92%	100,00%
Terres de l'Ebre	3,74%	16,19%	75,64%	9,85%	100,00%
Tarragona	2,18%	20,35%	72,92%	9,12%	100,00%
Catalunya	1,29%	15,82%	75,70%	12,57%	100,00%

Font: Generalitat de Catalunya. Departament d'Empresa i Ocupació. Gabinet Tècnic.

Si fem una estimació de l'estoc de capital humà a partir dels anys que cada persona dedica a la formació durant la seva activitat acadèmica, podem observar que entre 1980 i 2010 els creixements han estat notables. Com a mitjana, a la província de Tarragona cada actiu laboral, l'any 1980, havia invertit 7,42 d'anys de la seva vida en formació, mentre que l'any 2010 la inversió ja era d'11,12 anys. Els anys de formació de la població ocupada se situen, sobretot l'any 2010, per damunt de la mitjana registrada per la població activa, fet que demostra que els aturats gaudien de menor formació que els treballadors ocupats.

Un indicador que recull el rendiment de la formació consisteix a mesurar el salari mitjà dels treballadors segons el nivell educatiu, prenent com a referència el salari dels treballadors sense estudis. A la taula 4 es mostra com els treballadors actius i ocupats amb formació universitària gaudien d'una retribució mitjana que doblava amb escreix la retribució dels treballadors sense formació.

Les comarques del Camp de Tarragona i de l'Ebre: un territori atractiu per a la inversió productiva

Quadre 3. Dotació de capital humà
Mitjana d'anys d'estudi segons la LOGSE

	Població activa		Població ocupada		Població ocupada	
	1980	2010	1980	2010	Indústria	Serveis
Barcelona	7,91	11,61	7,94	11,88	11,46	12,23
Girona	7,67	11,29	7,63	11,56	10,97	12,14
Lleida	7,18	10,99	7,13	11,28	9,87	12,19
Tarragona	7,42	11,12	7,41	11,46	11,55	11,78
Catalunya	7,81	11,49	7,81	11,77	11,35	12,17
Espanya	7,53	11,67	7,47	11,98	11,53	12,39

Font: elaboració pròpia a partir de la Generalitat de Catalunya

Quadre 4. Valor per càpita del capital humà.
Treballadors equivalents a treballadors sense estudis

	Població activa		Població ocupada	
	1980	2010	1980	2010
Barcelona	2,19	2,59	2,59	2,69
Girona	2,13	2,46	2,46	2,57
Lleida	2,16	2,53	2,53	2,64
Tarragona	2,17	2,44	2,44	2,54
Catalunya	2,18	2,56	2,56	2,66
Espanya	2,18	2,58	2,58	2,70

Font: elaboració pròpia a partir de la Generalitat de Catalunya

3. Comunicacions i logística

La conscienciació de la millora de la xarxa d'infraestructures a la zona per lligar-la i potenciar l'oferta productiva i de mobilitat ha estat una constant des de fa molts anys. La coincidència entre les diferents decisions en grans traçats i les actuacions necessàries és la tònica dominant a la zona, amb discussions més puntuals en les accessibilitats i pas per alguns punts del territori. Això és molt positiu, com també ho és la funcionalitat de cruïlla que desenvolupa l'àrea en les vies de comunicació pel corredor del Mediterrani i cap al centre de la península i la vall de l'Ebre. L'actiu del posicionament ha estat important i la impaciència perquè no s'aprofiti més aquesta realitat és notòria.

INFORME TRIMESTRAL

En aquest sentit, hem d'assenyalar dos fets en valorar els plantejaments d'infraestructures viàries: el primer és el llarg període de maduració de les decisions i realització de les inversions, i el segon és que les diverses decisions de planejament preveuen aquesta funció de cruïlla de la zona (tant el Plan Estratégico de Infraestructuras del Transporte 2005-20 del Ministerio de Fomento com el Pla d'Infraestructuras del Transport a Catalunya de la Generalitat 2006-26). En aquests moments la Comissió Europea ha aprovat la xarxa bàsica de la Xarxa Transeuropea de Transports, amb la idea que la bàsica estigui realitzada abans del 2030 i la global abans del 2050. El Ministerio de Fomento preveu per als cinc grans corredors d'Espanya una inversió propera als cinquanta mil milions d'euros entre el 2014 i el 2020, i que es pugui fer l'essencial del corredor Mediterrani i del Central. El Ministerio de Fomento, amb una gran ambigüïtat, assenyala les actuacions en els cinc corredors fins al 2020, però en l'únic que indica de manera taxativa el compromís que l'eix bàsic estigui plenament operatiu el 2020 és en el del Mediterrani. En els plantejaments d'inversió hi ha ample de via europeu, accessibilitat als ports, plataformes multimodals i accessibilitat als grans centres de producció. Les revisions del planejament en infraestructures canvien les preferències de les actuacions, però l'àrea està present en les grans decisions de millora i potenciació de les infraestructures que es preveuen al país.

La zona ha fet una aposta important per la logística, donat l'emplaçament de les grans infraestructures de comunicació, que són importants no solament per les actuacions previstes que hem assenyalat, sinó per la seva funcionalitat com a àrea de reagrupament i distribució a partir de diversos punts essencials al territori: un és el Port de Tarragona i l'altre el que en el corredor del Mediterrani i Central s'anomena àrea logística del Penedès en la proposta de la Comissió Europea. Aquests dos punts, recolzats amb els nuclis amb més de 100 hectàrees de sòl industrial, són la primera gran plataforma productiva i logística al sud de Barcelona, amb unes economies d'aglomeració que es poden potenciar a través de millores en el planejament i el suport a les noves previsions en infraestructura.

La zona tenia una oferta de 716.009 m² d'espais de logística l'any 2009, la qual representava el 12,35% de la catalana, amb la major oferta al marge de la província de Barcelona i amb un preu mitjà de 3,6 m/mes, inferior en un 40% al de Barcelona i en un 30% al de la mitjana catalana.

Les comarques del Camp de Tarragona i de l'Ebre: un territori atractiu per a la inversió productiva

Quadre 4. El sòl logístic a Catalunya

	2005	2006	2007	2008	2009	08-09	interanual
Barcelona	3.503.534	3.727.960	3.805.711	4.147.062	4.267.604	2,9%	5,1%
Girona	444.177	458.677	463.842	500.887	520.287	3,9%	4,0%
Lleida	257.389	260.561	264.261	295.842	282.072	-4,7%	2,3%
Tarragona	257.389	682.053	749.653	768.497	716.009	-6,8%	2,8%

Font: CIMALSA. Observatori de la logística 2010. Pp. 80

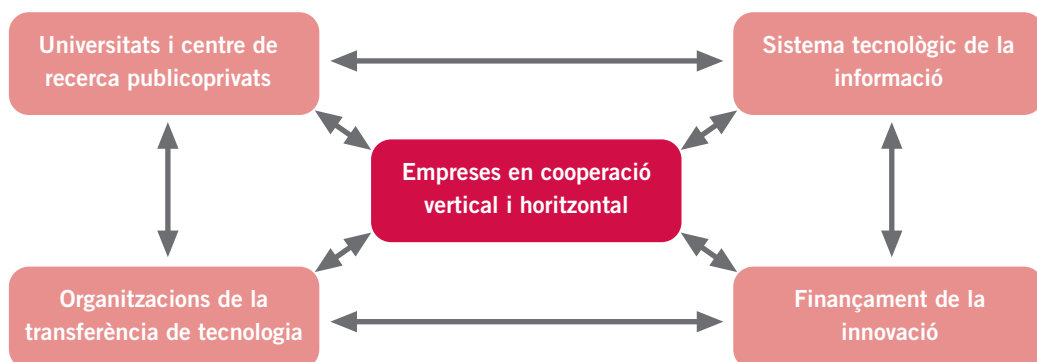
Els projectes que complementen aquesta oferta actual són importants a l'àrea i permetran un increment molt significatiu de l'oferta, en projectes més globals que consideren les economies d'escala i que plantegen una adequació de la infraestructura ferroviària en la mobilitat de mercaderies. D'una banda, cal considerar les ofertes de sòl urbanitzable per a activitats, comentada anteriorment, que tot i que no constitueixen per se centres de logística, tenen una funció complementària important en aquest sentit. D'altra banda, convé destacar la voluntat de creació de grans polígons logístics de promoció inicialment pública, com són les actuacions de CIMALSA a l'Arboç-Banyeres i Montblanc; també poden prendre d'aquest vessant grans actuacions de l'Incasol a Tortosa-l'Aldea, Tarragona i Valls, sense oblidar la important zona d'activitats logístiques del port de Tarragona (ZAL).

4. El sistema territorial d'innovació del Camp de Tarragona i les Terres de l'Ebre

Les crisis com l'actual porten poques coses bones, però obliguen a reflexionar sobre com hem de construir el futur. Gairebé hi ha un acord total que cal fer les coses amb uns criteris diferents dels actuals. Fins ara tota sèrie d'iniciatives sota el marc general de l'anomenada Llei de l'economia sostenible han posat de manifest la necessitat de fer una aliança estreta entre els agents generadors de coneixement, els governs i les empreses. En aquesta línia, el programa de Campus d'Excel·lència Internacional del Ministeri de Ciència i Innovació i el Ministeri d'Educació situa en les noves iniciatives de campus universitaris el principal instrument modernitzador del sistema econòmic i l'estratègia central per millorar la visibilitat internacional de les universitats.

Els campus d'excel·lència poden ser iniciativa d'una o diverses universitats, instituts de recerca, centres tecnològics i organismes públics de recerca per facilitar una agregació estratègica dins i fora de cada universitat.

Quins són els agents que participen en un sistema territorial d'innovació? Les activitats relacionades amb la ciència i la innovació cada vegada estan més interrelacionades i són fruit de les aportacions realitzades per agents distints que actuen des de llocs distants. La ciència no és una activitat aïllada. El seu exercici involucra un conjunt molt ampli d'actors que van des de les universitats i els governs fins a les empreses, passant per un bon nombre d'entitats sense ànim de lucre: cap element participant és prescindible al llarg del circuit de desenvolupament i innovació. La innovació cada cop adopta una dimensió més oberta –open innovation–, amb fluxos d'informació que arriben per canals variats i cada vegada més rics. Així doncs, podem representar així el sistema territorial d'innovació del Camp de Tarragona i les Terres de l'Ebre:

INFORME TRIMESTRAL

Els agents facilitadors de la transferència de tecnologia

Per facilitar la transferència de la tecnologia han aparegut una sèrie d'agents publicoprivats que faciliten la transmissió dels fluxos d'informació, així com les activitats administratives que no estan directament relacionades amb l'activitat investigadora.

Oficines de transferència dels resultats de la investigació (OTRI)

Les OTRI són institucions que realitzen funcions d'intermediari entre els grups de recerca i les organitzacions publicoprivades interessades en el coneixement o la tecnologia generats per aquests grups. Per descomptat, l'interès d'aquestes organitzacions és buscar un benefici a aquest coneixement i, per tant, estan interessades en coneixement i tecnologia amb possibilitats d'acceptació en el mercat.

Per tant, el repte dels grups de recerca és adequar l'oferta a les necessitats empresarials. Però, alhora, els grups de recerca han de trobar facilitats per a les tasques administratives de contractació i gestió de recursos propis. Al Camp de Tarragona i les Terres de l'Ebre, l'Oficina de Transferència dels Resultats de la Investigació està integrada a la URV, en concret, al Servei de Gestió de la Recerca.

Els parcs científics i tecnològics

Els parcs científics i tecnològics tenen com a funció fomentar i gestionar la transferència de coneixement i tecnologia entre universitats, centres de recerca, empreses i mercats. Per tant, són un punt de fusió entre els diversos agents que interactuen en els processos de generació de coneixement i de transferència del coneixement. A més a més, impulsen la creació i el creixement d'empreses de base tecnològica i innovadora (spin-off). Per realitzar aquestes tasques, ofereixen espai i instal·lacions adequades per a les funcions de transferència a desenvolupar, així com altres serveis de valor afegit.

En aquests moments la URV està realitzant el desplegament dels parcs científics i tecnològics, amb una inversió total de més de 40,5 milions d'euros. D'aquests, un 45,79% està destinat al clúster en química sostenible de Tarragona, un 7,28% al clúster en productes i serveis socioculturals de Tarragona, un 5,15% al clúster en turisme i oci a Vila-seca i un 7,15% al clúster de la indústria enològica de Falset, mentre que a la ciutat de Reus es destinarà un 27,88% del pressupost al centre de nutrició i salut, així com un 6,76% al centre per a bioempreses. S'han demanat diversos ajuts al Ministeri d'Educació i Ciència per posar-los en funcionament, de manera que el cost real per a la URV suposarà un import de 30,6 milions d'euros. Així doncs, des del punt de vista estratègic la URV configura un sistema d'interrelació territorial en què l'especialització inicial del territori determina la ubicació dels diversos centres de recerca. Aquest model de desenvolupament presenta punts positius, ja que facilita la integració del model universitari dintre del teixit productiu, però va en detriment de l'aparició de nous àmbits de coneixement que són estratègics.

Els centres tecnològics

Un centre tecnològic és un instrument que facilita que el coneixement que es genera a les universitats arribi a les empreses i aquestes el transformin en nous serveis i/o productes de valor afegit que el mercat demana. L'objectiu dels centres tecnològics és doble. D'una banda, les seves activitats estan orientades a la recerca aplicada, al desenvolupament precompetitiu i els serveis tecnològics, a la formació i a la difusió especialitzada. Així, es tracta que el coneixement generat als centres d'R+D+I acabi tenint una sortida al mercat. D'altra banda, estan orientats a la demanda o al mercat, ja que són estructures que permeten a les empreses satisfer la demanda detectada amb uns agents generadors de coneixement.

Els centres tecnològics faciliten l'accés a les pimes i al desenvolupament de tecnologies, i són catalitzadors dels processos d'innovació. La demarcació de Tarragona ha fet una aposta decidida pels centres tecnològics des de la URV, acompanyada per les institucions públiques. No obstant això, en comparació amb altres territoris de Catalunya s'observa un cert retard, que cal escurçar per posicionar el territori. Els esforços per part dels ens públics es dirigeixen a concentrar esforços en àrees estratègiques, però cal enfortir els llaços amb el sector privat.

Les comarques del Camp de Tarragona i de l'Ebre: un territori atractiu per a la inversió productiva

Dintre de les instal·lacions de la URV hi ha diversos centres tecnològics en l'àmbit de les ciències químiques i físiques (CITEE, Centre d'Innovació Tecnològica en Enginyeria Electrònica; CiTQ, Centre d'Innovació en Tecnologia Química; DINAMIC, Centre d'Innovació en Biotecnologia Aplicada; AMIC, Aplicacions Mediambientals i Industrials de la Catalunya; TecaT, Centre d'Innovació Tecnològica en Desenvolupament de Catalitzadors per a Processos Sostenibles; METEOR, Membrane Technology and Process Engineering) i en l'àmbit de les ciències de la salut (TecnATox, Centre de Tecnologia Ambiental, Alimentària i Toxicologia; CTNS, Centre Tecnològic de Nutrició i Salut).

Però també faciliten la transferència de tecnologia altres iniciatives lligades a la política de desenvolupament dels parcs científics i tecnològics del Camp de Tarragona i les Terres de l'Ebre:

- Al PCT de Tarragona, el Centre Tecnològic de la Química de Catalunya (CTQC) desenvoluparà projectes relacionats amb la química sostenible.

El Tecnoparc acollirà el Centre Tecnològic en Nutrició i Salut (CTNS), que aspira a convertir-se en el principal centre de referència en l'àmbit de l'alimentació funcional. Juntament amb el Centre Tecnològic de Noves Tecnologies i Processos d'Alimentació de Monells i el Centre Tecnològic Agroalimentari (CTA) de Lleida, constitueix l'Anella de l'Agroindústria. L'objectiu de l'anella és impulsar el sector agroalimentari i convertir Catalunya en un centre biotecnològic punter a Europa.

- A Falset, el Centre Tecnològic de la Indústria Enològica donarà cabuda a espais de diferent naturalesa en funció dels usuaris a qui es dirigeixen. Predominaran els que potenciïn la interacció de l'àmbit empresarial amb l'àmbit universitari, oferint recursos orientats a la demanda de les empreses, laboratoris i plantes pilot, amb el resultat la creació d'una infraestructura científicotecnològica de qualitat.

A part d'aquestes iniciatives lligades a la URV, també hem de destacar altres centres tecnològics situats a la demarcació de Tarragona:

- Centre d'Investigació Tecnològica i Assaig dels Materials (Constantí): Aquest laboratori disposa d'un equip humà qualificat i la garantia del Col·legi d'Aparelladors i Arquitectes Tècnics de Tarragona.
- Institut d'Investigació Aplicada de l'Automòbil (IDIADA): Aquest centre tecnològic dona suport a la indústria de l'automòbil a través de la millora tecnològica i de qualitat de l'automòbil. És al municipi de Santa Oliva.
- Centre de Difusió Tecnològica de la Fusta i del Moble de Catalunya: Aquesta fundació es va constituir l'any 2005 amb l'objectiu de promoure activitats de difusió tecnològica i R+D+I en fusta i moble, per tal d'afavorir la competitivitat de les empreses catalanes del sector. És al Clúster del Moble i la Fusta de la Sénia.
- Observatori de Física Còsmica de l'Ebre del CSIC: L'Observatori de l'Ebre es troba al municipi de Roquetes i és un institut de recerca que actualment té com a línies prioritàries la modelització regional del camp geomagnètic, l'estudi de la variabilitat ionosfèrica i els estudis d'atenuació sísmica.
- Institut de Recerca i Tecnologia Agroalimentàries (IRTA): Té com a objectius principals impulsar l'R+D dins l'àmbit agroalimentari i facilitar la transferència tecnològica. Les seves tasques també es vinculen amb el medi ambient, amb projectes estratègics desenvolupats a les Terres de l'Ebre. Té dos centres de treball a Constantí i Sant Carles de la Ràpita i dues estacions experimentals pròpies a la Terra Alta i a Amposta.

En primer lloc, hi ha les universitats, que participen en la generació de coneixement i col·laboren en la transferència de tecnologia. En segon lloc cal comptar amb les organitzacions que faciliten la transferència de tecnologia en innovacions, on s'inclouen els parcs científics i tecnològics, els viviers d'empreses tecnològiques i els centres de transferència, entre d'altres. En tercer lloc tenim el sistema de finançament, format per bancs, business angels i altres ens publicoprivats, que tenen com a objectiu facilitar l'accés al finançament

INFORME TRIMESTRAL

dels projectes innovadors. I en quart lloc, un element d'importància és el marc regulador de la generació de coneixement i innovacions a través de patents, publicacions en revistes científiques, marques, etc.

La situació dels diversos parcs científics i tecnològics és la següent:

Parc Científic i Tecnològic de Tarragona

El Parc Científic i Tecnològic de Tarragona concentra la major inversió en parcs i desenvolupa dos àmbits: la química sostenible i els productes i serveis socioculturals. L'Ajuntament de Tarragona ha triplicat la seva participació accionarial en la societat promotora del parc per impulsar-ne el desenvolupament empresarial i la urbanització dels espais. El Centre Tecnològic de la Química de Catalunya (CTQC) neix amb l'esperit de ser un referent estatal amb projecció internacional en la química sostenible. L'any 2008 es va constituir la Fundació Privada Centre Tecnològic de la Química de Catalunya, la qual és gestionada per un patronat format per vuit empreses, l'ICIQ i l'Institut Universitari de Ciència i Tecnologia, la URV i la Generalitat de Catalunya. L'acord entre Generalitat i Ministeri d'Indústria, Turisme i Comerç ha aconseguit tancar el suport financer per als espais i infraestructures per iniciar el CTQC.

Tecnoparc

El Tecnoparc s'ubica a la ciutat de Reus. Suposa un salt qualitatiu en la tradició agroalimentària i sanitària de la ciutat i pretén ser un punt de referència internacional. Estarà format pel Centre d'R+D+I en Nutrició i Salut impulsat per la URV i el Centre per a Bioempreses. A més a més, dintre de l'equipament del centre d'R+D+I hi haurà el Centre Tecnològic en Nutrició i Salut (CNTS).

Parc Científic i Tecnològic del Turisme i l'Oci

La localització del Parc Científic i Tecnològic del Turisme i l'Oci a Vila-seca no és un fet casual, sinó que respon a un entorn especialitzat en l'àmbit del turisme com és la zona de la Costa Daurada. Té com a objectiu desenvolupar tasques d'R+D+I i transferència tecnològica relacionades amb el sector turístic que serveixin de referència local i internacional en aquest àmbit. Per aconseguir-ho, el Parc allotjarà a les seves instal·lacions del campus de turisme de Vila-seca un centre d'R+D+I, l'Observatori de Turisme de la Costa Daurada (seu de l'Institut de Recerca en Turisme de Catalunya), les seus de les associacions empresarials turístiques de la Costa Daurada i un viver d'empreses destinat a facilitar la transferència de tecnologia i innovació i a crear projectes d'alt valor afegit.

Parc Científic i Tecnològic de la Indústria Enològica

El Parc Científic i Tecnològic de la Indústria Enològica s'ubicarà a Falset i neix amb l'objectiu de millorar la competitivitat del sector del vi. Per aconseguir-ho s'ha intentat cobrir no només la generació de coneixement, sinó també la seva transferència a través de diverses institucions. Així, en l'actualitat disposa de finançament per al Centre d'R+D+I de la Indústria Enològica.

La política d'ubicació i desenvolupament dels parcs científics i tecnològics respon a l'objectiu de donar resposta als agents territorials i destinar una part dels recursos a projectes empresarials. El major o menor impacte en el territori dependrà de les relacions que s'hi estableixin. En definitiva, el desenvolupament territorial estarà basat en la cooperació dels agents i la competència que s'estableixi entre els agents implicats.

Les comarques del Camp de Tarragona i de l'Ebre: un territori atractiu per a la inversió productiva

5. Els entorns urbans

Prop del 65% de la població de l'àrea resideix en entorns urbans de més de trenta mil habitants i un altre 20% es troba a menys de trenta quilòmetres d'aquests entorns. Hi ha, doncs, un potencial de serveis importants, sobretot si considerem la proximitat d'aquests entorns urbans que configuren agrupacions de metròpolis al voltant de Tarragona-Reus i Tortosa-Amposta-Sant Carles.

En el conjunt de les àrees hi ha una disponibilitat de sòl urbanitzable important que possibilita una capacitat residencial de 241.307 habitatges, xifra prou important per solucionar una problemàtica d'habitatge principal entroncat amb aquestes grans àrees urbanes, que a la vegada tenen un component d'activitats productives en les mateixes àrees i els seus entorns propers. Els entorns urbans s'estan dotant dels serveis necessaris per assolir una qualitat de vida millor. A més de ser un lloc per viure, les ciutats poden ser elements essencials del que alguns anomenen economia intel·ligent, que significa assolir, dins d'uns paràmetres de sostenibilitat, unes infraestructures tecnològiques que possibiliten les smart cities, les ciutats intel·ligents. Vet aquí una forma de potenciar aquestes infraestructures tecnològiques relacionant informació per poder prendre decisions en tots els entorns de gestió urbana, social i empresarial. D'altra banda, això és una clara opció estratègica per treure inversions en un teixit urbà, amb una mobilitat sostenible i qualitat de vida per als residents. La magnitud urbana d'aquestes àrees de més de trenta mil habitants ho possibiliten a la zona, i la interconnexió entre aquestes àrees determina unes economies d'aglomeració urbana molt significatives en uns entorns urbans de qualitat de vida en la seva magnitud. La modernització d'aquests entorns orientant-los cap a la idea de smart cities pot permetre uns fluxos inversors importants orientats a millorar-hi la qualitat de vida residencial i d'activitats terciàries. La base en la sostenibilitat dels models urbans, la infraestructura intel·ligent i la qualitat de vida són elements estratègics en els plantejaments d'aquests entorns urbans. Aquesta és la base per atreure noves inversions, que també es poden impulsar aprofitant situacions puntuals de grans femèrides que s'han de celebrar en el territori, com els Jocs de la Mediterrània.

Quadre 5. La capacitat residencial del sòl urbanitzable.

	Habitatges	Distribució	Entorns urbans de més de 30.000 habitants
Alt Camp	11.187	4,64	1 Valls
Baix Camp	62.665	25,97	2 Reus, Cambrils
Baix Ebre	24.065	9,97	1 Tortosa-Roquetes
Baix Penedès	38.489	15,95	2 El Vendrell; Calafell-Cunit
Conca de Barberà	4.367	1,81	
Montsià	19.243	7,97	1 Amposta-St. Carles de la Ràpita
Priorat	2.437	1,01	
Ribera d'Ebre	3.536	1,47	
Tarragonès	75.182	31,16	3 Tarragona; Salou-Vila-seca; la Torre-Creixell-Roda
Terra Alta	136	0,06	
TOTAL	241.307	100,00	10 Deu entorns

Font: Pla Territorial
Parcial del Camp de
Tarragona i de les
Terres de l'Ebre

6. A tall de conclusió

El territori té un posicionament òptim per poder estirar noves inversions en el moment que les circumstàncies financeres dels mercats globals ho possibilitin. Això es pot afirmar a partir dels plantejaments estratègics fets i el treball assolit per considerar el protagonisme del territori en la dinàmica d'innovació dels últims anys, com a element essencial per a la dinamització econòmica. En aquest sentit, cal remarcar que el creixement dels indicadors de producció passarà per una nova inversió en què la zona pot estar molt posicionada, tot i que prendrà unes dinàmiques diferents a les viscudes abans de 2008. Així, se centrarà més en la producció de béns industrials i de serveis, que cercaran un marc territorial concret per produir per a un marc global, dins dels paràmetres del coneixement, la sostenibilitat territorial, l'eficiència energètica, la mobilitat i l'adequació a espais intel·ligents molt centrats en les ciutats. Les comarques del Camp i de l'Ebre sempre han assumit el repte de posicionar-se en aquestes noves realitats.